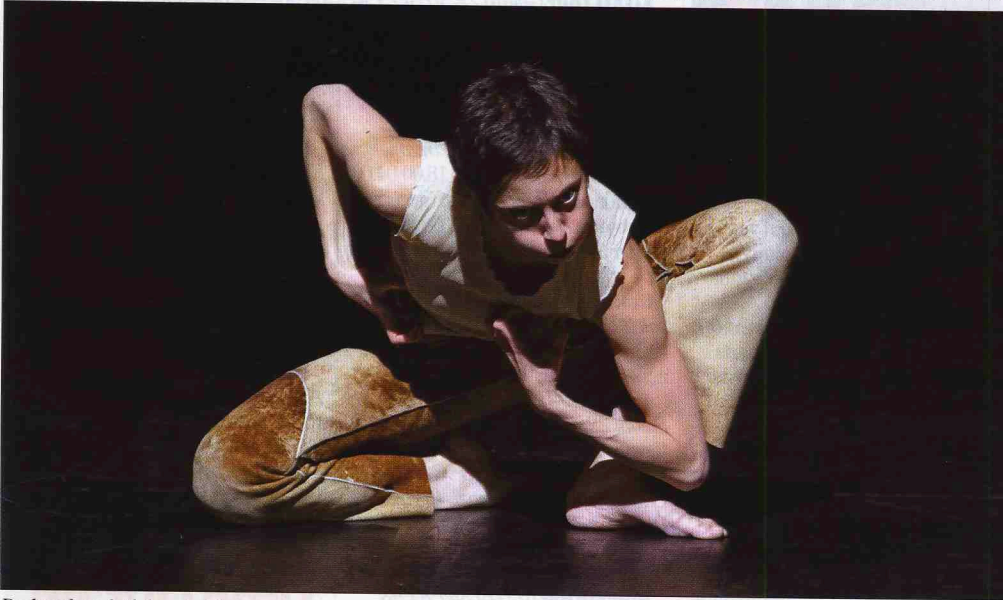

Bir ben mi kaldım?

Bu dansı bana lutfeder misiniz?

Bedeni sorgulayan uluslararası çağdaş dans/performans solo festivali iDans 20 Eylül-20 Ekim tarihleri arasında İstanbul başta olmak üzere tüm dünyada. Sahnede tek başına kıvranan bedenlere hazırlıklı olun.

Ayin Kalem

Garajistanbul geçtiğimiz sezona bir dans festivaliyle veda etmişti. Yeni sezonu da bir dans festivaliyle karşılıyor. Bimeras, çağdaş dans ve performans alanlarında yurt dışı işbirliklerini teşvik eden ve destekleyen faaliyetlerine bir yenisini ekleyerek garajistanbul'da bir ay boyunca sürecek 'iDans' adı altında sıra dışı bir uluslararası dans festivali düzenliyor. Bu festivalin en önemli özelliği 'solo' teması üzerine kurulu olması, bir diğeryse çağdaş dansın 90'lı yıllarda dönüm noktalarını temsil eden avangard işleri sergilemesi. 20 Eylül-20 Ekim tarihleri arasında İsrail, Finlandiya, Türkiye, Fransa, Portekiz, Hollanda, Almanya, Norveç ve Tayland'dan 20 sanatçı 26 gösteri sunacak.

'Solo'nun çağdaş dans/performans alanında oldukça önemli ve belirleyici bir yeri var. Her ne kadar solo olarak tanımlansa da bedeninin sosyolojik, felsefi ve sanatsal boyutta ne denli imgelerle yüklü olduğunun vurgulandığı çalışmalar bunlar. Bedenin kolektif bir mekan, doku, nes-

ne, özne, vs. olarak incelenme ve sorgulanma alanlarını sunuyor. Bireysel dediğimiz kadar da kültürel bir örgütle yapılandırılmış olduğunun altını çiziyor. Tanımların ancak ilişkisellik dahilinde var olabildiğini ve bunların da tarihsel-yerel bağlamlarda çözülüp yeniden ve bambaşka tanımlar doğurduğunu çeşitli algılama biçimlerini harekete geçirecek radikal bir yaklaşımla sunuyor.

Beden üzerine böylesi düşünsel ve eylemsel faaliyetlerde bulunan koreograf, fiziksel mevcudiyete dayalı dans ve koreografi kurgusunu da kaçınılmaz olarak sorguluyor; klişe tanımlar ve genel beklentilere ters düşen hatta izleyiciye "bu dans mı?" dedirtecek nitelikte dans tarihinin keskin virajlar yaşatıyor. Bu tür yaklaşımlardan birini Jérôme Bel'in 1997 yapımı 'Shirtologie'sinde izleyebileceğiz. Bu çalışma, üzerimize giydiğimiz metin ve imge yüklü t-shirt'lerin bir antolojisi niteliğinde. Sahnede çoğunlukla tek bir noktada duran dansçının, üzerinden kat kat t-shirt'leri teker teker çıkarmasıyla oluşan dramaturjik yapı aynı zamanda çağdaş dans tüketimini de sorguluyor. Dansçı, üzerinden son t-shirt'ü çıkardığındaysa, gördüğümüz beden ne kadar çıplak sorusu aklı geliyor. Jérôme Bel, her ne kadar dans eğitimi almış ve önde gelen koreografların işlerinde dans etmiş olsa da, kendi yaratım sürecine dansı unutmaya çalışarak başlıyor. Bel, sahnede harekete geçirilen nesnel-

arasındaki ilişki ve bunların zaman-mekana dayalı kompozisyonunu incelediği, 1994 yapımı ilk çalışması 'Nom donné par l'auteur' ile, koreografi ve dansçı tanımlarını sarsarak oldukça tepki almış, bazı kesimler bunun dans kategorisi altında sunulamayacağı savunmuştu. Oysa bu yaklaşım, dansı plastik sanatlarla biraz daha yakınlaştırıp koreografik tasarımı, hareket dağarcığından sahne üzerinde fiziksel olarak algılanan şeylerin arasındaki ilişkiye taşıdı ve günümüz çağdaş koreografi anlayışına yeni bir açılım sağladı.

Genel dans öğrencilerinin yanı sıra 20. yüzyıl sanat ve tarih araştırmacılarının yararlanacağı bir çalışma olarak duran 'Visitations', Julia Cima'nın 20. yüzyıl modern ve çağdaş dansının yapıtaşlarına bir seri ziyareti niteliğinde. Valeska Gert, Isadora Duncan, Vaslav Nijinsky, Tsumi Hijikata, Merce Cunningham, Maurice Béjart, Dominique Bagouet gibi koreografların parçalarını ve hareket dağarcıklarını yeniden ele alıp yorumlayarak bugün içerisinde değerlendiriyor. Kendi dönemlerine damgasını vuran bu dans biçimleri bugünün bakışıyla hâlâ bir şey ifade ediyor mu yoksa gerek estetik gerekse bağlam- içerik bakımından dönemleri dahilinde mi değerlendirilmeliler? Bir teknikle diğer tekniğe müthiş bir rahatlıkla geçen Cima, kendi bedeninde bir dans tarihi sunuyor. Kençi deyimiyle, "Tarih bize değil, biz tarihe aitiz."

Tayland'lı koreograf/dansçı Pichet Klunchun ise 'I am a demon' adlı çalışmasında çağdaş dans anlayışını geleneksel Tayland dansı Khon'a taşıyor. Bu klasik dans formunda var olan dört karakterden biri 'şeytan' üzerinde odaklanarak bu figürün gerisinde bulunduğu inandığı bilgeliği yeni ifade biçimlerini araştırarak yorumlamayı amaçlıyor. Koreograf beyaz pudrayla kaplanmış bedenine Khon hocasının öğretilerinden kurgulanan görüntüleri yansıtarak etnik bağlamı sorguluyor. Klunchun, bu yaklaşımıyla uluslararası çağdaş dans platformu tarafından ilgiyle karşılanmasına rağmen, klasik forma radikal yaklaşımı yüzünden Tayland'da tepki alıyor.

Hollanda'da yaşayan İsrail doğumlu koreograf/dansçı Adva Zakai ise programa iki ayrı çalışmasıyla katılıyor. 'For a few seconds you maybe really were yourself' ve 'When I laugh it looks like this' adlı çalışmalarında koreograf/dansçı Zakai, kimlik ve benliği çeşitli ve çelişen algılarda seyirciye sunarak bedende imgeleleri çözümlüyor. Var(lık) ve yok(luk) arasındaki gerilimi, görünen/görünmeyen ikili karşıtlıklarının değişken ilişkiselliği içinde sürekli yapılandırıp bozarak oluşturuyor.

23-24 Eylül tarihlerinde ise Lütfi Kırdar Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı'nda festivalin açılışı Aydın Teker'in 'aKabi'sıyla yapılacak. Daha önce pek çok kez Avrupa'nın çeşitli festivallerinde gösterilen 'aKabi', Türkiye'de ilk kez oynanacak. 'aKabi', Bimeras'ın Berlin Festspele ve Alkantara Festivali'yle ortaklaşa gerçekleştirdiği bir yapıım. Aydın Teker bu işinde, dansçıların fiziksel kapasitelerini oldukça zorlayan yeni bir teknik geliştiriyor. Minimalist bir estetikle tasarlanan aKabi, bedenlerin fizikselliğine bir sorunsalla yaklaşıyor: Farklı türden yüksek platformlu ayakkabılar. İki yıl süren prova aşamasından sonra dansçılar bu yeni uzantılarıyla var olabilmeye ve bedenlerini dönüştürmeye devam ediyorlar. Dansçıların da katkısıyla bir laboratuvar niteliğindeki deneyimleme sonucunda 'aKabi' bizlere oldukça 'garip' ve 'yabancı' bir dünya sunuyor. iDans'ın Eylül programında bu be koreografтан altı çalışmayı izlemek mümkün. Festivalin Ekim programı çok daha yüklü. Gelecek sayıyı takip edin.

iDans programı ve kapsamlı bilgi için www.idans.org